

**UCHWAŁA NR XL.346.2022
RADY GMINY LEGNICKIE POLE**

z dnia 22 marca 2022 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar
Przemocy w Rodzinie na lata 2022 – 2026.**

Na podstawie art.18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022r., poz. 559) w związku z art. 110 ust.10 ustawy z dnia 12 marca 2004r o pomocy społecznej (Dz.U z 2021r. poz. 2268 z późn. zm.) i art. 6 ust. 2 pkt.1 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U z 2021r. poz.1249) uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2022 – 2026 w gminie Legnickie Pole, zwany dalej Programem, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Legnickie Pole.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy
Legnickie Pole

Jerzy Sajewicz

Załącznik do uchwały Nr XL.346.2022

Rady Gminy Legnickie Pole

z dnia 22 marca 2022 r.

**Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz
Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
na lata 2022 - 2026**

LEGNICKIE POLE 2022

Wstęp

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w gminie w Legnickie Pole, tworzy się w celu efektywnego przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenia jej negatywnych następstw w życiu rodzinnym i społecznym.

Jednym z kluczowych terminów niniejszego programu jest „rodzina”, która stanowi fundament społeczeństwa i bez niej trudno sobie wyobrazić jego funkcjonowanie. Rodzina, jako najważniejsze środowisko w życiu człowieka, kształtuje jego osobowość, poglądy i system wartości. Więzy łączące członków rodziny powinny być trwałe i opierać się na wzajemnym zaufaniu i poczuciu bezpieczeństwa. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej w art. 18 i 71 wskazuje, że instytucja rodziny jest objęta szczególną ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej, a Państwo ma obowiązek uwzględnić jej dobro w swej polityce społecznej, zwłaszcza poprzez udzielanie szczególnej pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji społecznej.

Przemoc w rodzinie narusza podstawowe prawa człowieka, w tym prawo do życia i zdrowia oraz poszanowania godności osobistej, a władze publiczne mają obowiązek zapewnić wszystkim obywatelom równe traktowanie i poszanowanie ich praw i wolności. Zadaniem państwa jest ochrona rodziny przed zagrożeniami płynącymi z zewnątrz i wewnątrz, w tym zwłaszcza przed przemocą ze strony osób najbliższych. Rodziny dotknięte przemocą w rodzinie pozostają w trudnej sytuacji społecznej, co jest podstawą do udzielenia im szczególnej pomocy.

Zjawisko przemocy w rodzinie stało się przedmiotem kompleksowej regulacji ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, której celem jest zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie, a także inicjowanie i wspieranie działań polegających na podnoszeniu świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków przemocy w rodzinie. Ustawa określa szereg zadań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zasady postępowania wobec osób dotkniętych przemocą w rodzinie, jak również zasady postępowania wobec osób stosujących przemoc w rodzinie. Powyższy akt prawny określa ponadto *zadania własne gminy, do których w szczególności należy tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym:*

- *opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;*
- *prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;*
- *zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;*
- *tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.*

Gmina Legnickie Pole podejmuje działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Między innymi jednym z takich działań było powołanie Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Legnickim Polu w ramach, którego funkcjonują grupy robocze. Pomimo podejmowanych działań konieczne jest dalsze, systematyczne podnoszenie standardu usług adresowanych do osób uwikłanych w problem przemocy. Wskazana jest dalsza pomoc odpowiednich służb do realizacji profesjonalnych działań z zakresu przeciwdziałania przemocy, a także działania w kierunku

skutecznego pomagania osobom dotkniętym przemocą, jak i stosującym przemoc. Ważna jest też stała edukacja społeczeństwa, mająca na celu zmianę świadomości w kwestii negatywnych i szkodliwych stereotypów na temat stosowania przemocy, jak też roli kobiety i mężczyzny w życiu rodzinnym i społecznym. Między innymi służyć ma temu opracowywanie i realizacja programów przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Analiza prowadzonych działań wskazanych w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Legnickim Polu na lata 2017-2021 pokazuje, iż założone kierunki działań były prawidłowe, a ich realizacja przebiegała zgodnie z przyjętymi celami.

Niniejszy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie planowany jest w perspektywie kilkuletniej i jest kontynuacją Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2017-2021, a także wprowadzaniem nowych kierunków działań w zależności od diagnozowanych potrzeb społecznych. Program obejmuje zadania do realizacji dla wszystkich jednostek i instytucji, które nakłada ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. W miarę potrzeb i zmiany sytuacji społecznej zadania i cele programu mogą ulec zmianom i udoskonaleniom.

Nadrzędnym celem niniejszego Programu jest ograniczenie na terenie Gminy Legnickie Pole problemu przemocy oraz zwiększenie skuteczności podejmowanych działań przez instytucje pomocowe. Natomiast cele szczegółowe odnoszą się do całego systemu zapobiegania i zwalczania przemocy w rodzinie i będą realizowane we współdziałaniu instytucji działających w obszarze przeciwdziałania przemocy na terenie Gminy Legnickie Pole.

Biorąc, jako podstawę Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie zaplanowane działania będą miały charakter:

- uprzedzający: diagnozowanie, informowanie, edukacja, profilaktyka;
- interwencyjny: opieka i terapia;
- wspierający: poradnictwo, terapia i inne;
- korekcyjno - edukacyjny.

Program wskazuje założenia i adresatów działań, wymienia wskaźniki ewaluacji, realizatorów, przewidywane efekty. Zawiera również podstawy teoretyczne zjawiska przemocy w rodzinie i przepisy prawne.

I. PRZEMOC W RODZINIE – PODSTAWY

TEORETYCZNE

1. DEFINICJE PRZEMOCY

Aby nieść skuteczną pomoc osobom zagrożonym przemocą należy zrozumieć, czym jest przemoc w rodzinie, jak działają mechanizmy przemocowe. Należy ją właściwie zdefiniować i zrozumieć. Pod pojęciem przemocy najczęściej rozumie się relację między ludźmi, która opiera się na użyciu przeważającej siły. Według słownika socjologicznego, przemoc to: jeden z głównych, obok groźnych, środków przymusu, polega na użyciu siły fizycznej przez jednostkę czy grupę, często wbrew obowiązującemu prawu w celu zmuszenia jakiejś osoby czy członków grupy do określonego zachowania czy też uniemożliwienia podjęcia działań lub do zaprzestania wykonywania czynności już rozpoczętej, także bezprawne narzucenie władzy.

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie definiuje *przemoc w rodzinie, jako jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobro osobiste członków rodziny (tj. małżonka, dzieci, rodziców, rodzeństwa, powinowatych, przysposobionych oraz ich małżonków, a także innych osób wspólnie zamieszkujących i gospodarujących), w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołują cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą. Innymi słowy, przemoc w rodzinie to intencjonalne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę sił przeciw członkowi rodziny.*

Pojęcie przemocy zawiera cztery podstawowe kryteria, na podstawie, których najczęściej rozpoznaje się przemoc w rodzinie. Są to:

- Intencjonalność – działania sprawcy nie są przypadkowe. Intencjonalność nie musi oznaczać celowego krzywdzenia ofiary i zadawania jej bólu. Sprawca przemocy dąży do uzyskania pełnej kontroli, władzy nad osobą doznającą przemocy, do jej bezwzględnego posłuszeństwa. Jest przekonany, że tylko on wie, co jest dobre dla pozostałych członków rodziny, a w związku z tym wyłącznie on ma prawo podejmować decyzje, ustalać zasady życia w rodzinie – pozostali muszą się podporządkować.
- Dysproporcja siły – nie chodzi tu jedynie o różnicę sił fizycznych, ale także przewagę związaną z pozycją społeczną, odpornością psychiczną, statusem materialnym itp.

W związku opartym na przemocy jeden z partnerów czuje się silniejszy, a drugi – słabszy. W wyniku kolejnych aktów przemocy różnica sił coraz bardziej się pogłębia, ofiara przemocy staje się coraz bardziej bezradna, sprawca – coraz bardziej silny i bezkarny.

- Naruszanie godności i praw – sprawca przemocy narusza godność ofiary, poniża ją, ośmiesza, pozbawia wszelkich praw (np. do kontaktów z rodziną, godziwych warunków życia, itp.). Powodowanie cierpienia i szkód – ofiary przemocy doznają zarówno szkód fizycznych jak i psychicznych. W wyniku wieloletniej przemocy mogą dojść do przekonania, że zasługują na takie traktowanie.

2. RODZAJE, CYKLE, PRZYCZYNY I SKUTKI PRZEMOCY

Literatura przedmiotu prezentuje różne formy przemocy, którym towarzyszy pragnienie spowodowania cierpienia u ofiary i wywołania szkód. Przemoc dotyczy różnych sfer życia człowieka. Najczęściej mamy do czynienia z dwiema odmianami przemocy:

- przemocą gorącą, która charakteryzuje się gwałtownym wybuchem tłumionych uczuć złości, frustracji, wściekłości, powodującym agresywne zachowania. Często przyczyny tych trudnych uczuć sprawcy tkwią zupełnie gdzie indziej, np. powodują je konflikty w pracy. Sprawca nie mogąc sobie z nimi poradzić, odreagowuje je na członkach rodziny. Wie, że może sobie na takie zachowanie pozwolić;
- przemocą chłodną, która w przeciwieństwie do poprzedniej nie przejawia się występowaniem tak gwałtownych emocji i agresywnych zachowań. Wydaje się, że sprawca jest spokojniejszy bądź bardziej się kontroluje. Przemoc chłodna przyjmuje nieraz postać bardzo rygorystycznego stylu wychowania czy też autorytarnego traktowania dorosłych członków rodziny. Sprawca jest przekonany o słuszności swoich czynów, zawsze znajdzie dla nich usprawiedliwienie: „gdybym ich nie bił, to nie wyrosłyby na porządnym ludzi”, „to dla jej dobra, bo inaczej całkowicie się zmarnuje”, „jakbym jej nie doprowadził do porządku, to by w ogóle o dom nie dbała” itp.

Przemoc w rodzinie może przybierać różne formy od przemocy fizycznej, przez przemoc psychiczną i seksualną, po przemoc ekonomiczną. Przemoc w rodzinie rzadko jest incydem jednorazowym. Zazwyczaj ma ona charakter długotrwały i cykliczny.

Wyróżniamy kilka rodzajów przemocy:

- Przemoc fizyczna – jej celem jest zadanie ofierze bólu fizycznego, uszkodzenie jej ciała, pogorszenie jej zdrowia lub pozbawienie ją życia, wyraża się m.in. zachowaniami takimi jak: popychanie, szarpanie, ciągnięcie, szturchanie, klepanie, klapsy, ciągnięcie za uszy, włosy, szczypanie, kopanie, bicie ręką, pięścią, uderzenie w twarz - tzw. „policzek”, przypalanie papierosem, duszenie, krępowanie ruchów, itp.;
- Przemoc psychiczna – naruszenie godności osobistej - to zachowanie, którego celem jest umniejszanie poczucia własnej wartości ofiary, wzbudzanie w niej strachu, wyraża się m.in. zachowaniami takimi jak: obrażanie, wyzywanie, osądzanie, ocenianie, krytykowanie, straszenie, szantażowanie, grożenie, nieliczenie się z uczuciami, krzyczenie, oskarżanie, obwinianie, oczernianie, czytanie osobistej korespondencji, ujawnianie tajemnic, sekretów, wyśmiewanie, lekceważenie, itp.;
- Przemoc seksualna – naruszenie intymności - to zachowanie zmuszające ofiarę do podjęcia niechcianych zachowań seksualnych lub zdeprecjonowania jej seksualności, wyraża się m.in. zachowaniami takimi jak: wymuszanie pożycia, obmacywanie, gwałt, zmuszanie do niechcianych praktyk seksualnych, nieliczenie się z życzeniami partnerki/partnera, komentowanie szczegółów anatomicznych, ocenianie sprawności seksualnej, wyglądu, itp.;

- Przemoc ekonomiczna – naruszenie własności - to każde zachowanie, którego celem jest ekonomiczne uzależnienie ofiary od sprawcy, wyraża się m.in. zachowaniami takimi jak: niszczenie rzeczy, włamanie do zamkniętego osobistego pomieszczenia, kradzież, używanie rzeczy bez pozwolenia, zabieranie pieniędzy, przeglądanie dokumentów, korespondencji, dysponowanie czyjąś własnością, zaciąganie pożyczek „na wspólne konto”, sprzedawanie osobistych lub wspólnych rzeczy bez uzgodnienia, zmuszanie do spłacania długów, itp.;
- Zaniedbanie – naruszenie obowiązku do opieki ze strony osób bliskich. Jest formą przemocy ekonomicznej i oznacza np.: nie dawanie środków na utrzymanie, pozbawianie jedzenia, ubrania, schronienia, brak pomocy w chorobie, nie udzielenie pomocy, uniemożliwianie dostępu do miejsc zaspokojenia podstawowych potrzeb: mieszkania, kuchni, łazienki, łóżka, itp.

Ponadto wyróżnia się trzy cykle przemocy:

- Faza narastania napięcia – początkiem cyklu jest zwykle wyczuwalny wzrost napięcia, narastają sytuacje konfliktowe.
- Faza ostrej przemocy – następuje wybuch agresji, sprawca przemienia się w kata, może dokonać strasznych czynów nie zwracając uwagi na krzywdę innych.
- Faza miodowego miesiąca – to czas skruczy i okazywania miłości. Sprawca zaczyna dostrzegać to, co się wydarzyło. Próbuje załagodzić sytuację, przeprosza, obiecuje poprawę, staje się uczynny i miły. Pozwala ofiarom uwierzyć, że teraz będzie inaczej.

Jako przyczyny, które sprzyjają stosowaniu przemocy w rodzinie można wskazać m.in. normy społeczne i kulturowe. Przemoc w rodzinie jest skutkiem wielowiekowego, społecznego przyzwolenia na krzywdzenie osób najbliższych, w szczególności kobiet i dzieci. Ponadto wpływ na stosowanie przemocy może mieć także dziedziczenie wzorca przemocy. Dzieci, które wychowują się w rodzinach z problemem przemocy przyswajają zachowania dorosłych, których są świadkami bądź ofiarami. Konsekwencją, czego może być fakt stosowania przemocy w przeszłości.

Przemoc w rodzinie ma dramatyczne konsekwencje nie tylko dla samej ofiary, ale także dla całego społeczeństwa, może być zarówno skutkiem, jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie. Bez wątpienia jest zjawiskiem negatywnym i mającym ogromny wpływ na rozwój człowieka na wszystkich etapach jego życia, prowadzi do poważnych naruszeń norm moralnych i prawnych, tragicznych skutków psychologicznych, a w skrajnych przypadkach do poważnych okaleczeń czy zabójstw.

3. REGULACJE PRAWNE

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249)
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2021 r. poz. 2268 z późn. zm)
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2022 r. poz. 447)
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2021 r. poz. 1119 z późn.zm.)
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2020 r. poz. 2050 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2021 r., poz. 1372 z późn.zm.)
- Ustawa z dnia 25 lutego 1945 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2020 r., poz. 1359)
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz. U. z 2021, poz. 2345 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2021 r. poz. 1882 z późn. zm.)
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 roku w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz.U. 2011 nr 209 poz. 1245)

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Legnickim Polu na lata 2022- 2026 jest realizowany zgodnie z art. 6 ust. 2 pkt. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r.

o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Ponadto nawiązuje do Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Legnickie Pole oraz do Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

II. ZJAWISKO PRZEMOCY W RODZINIE NA TERENIE GMINY LEGNICKIE POLE

Ze względu na charakter problemu przemocy, bardzo trudno jest oszacować faktyczną liczbę osób, których ona dotyka. Podstawę do poznania skali zjawiska przemocy w rodzinie w Gminie Legnickie Pole stanowią przede wszystkim informacje gromadzone przez Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Legnickim Polu, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Legnickim Polu, jak również informacje pozyskane od instytucji współpracujących w ramach systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie tj. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Legnickim Polu, Komisariat Miejskiej Policji w Legnicy, Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego w Legnicy, Placówki oświatowe gminy.

1. PROBLEM PRZEMOCY W PERSPEKTYWIE DANYCH ZESPOŁU INTERDYSCYPLINARNEGO I REALIZACJI PROCEDURY „NIEBIESKIE KARTY”

ORAZ DANYCH INSTYTUCJI DZIAŁAJĄCYCH NA TERENIE GMINY LEGNICKIE POLE

Skala zjawiska przemocy w rodzinie w Gminie Legnickie Pole została określona na podstawie posiadanych danych zastanych, czyli informacji gromadzonych przez Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Legnickim Polu

oraz działań podejmowanych w ramach systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

ZESPÓŁ INTERDYSCYPLINARNY DS. PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE W LEGNICKIM POLU

Oszacowanie zjawiska przemocy jest możliwe między innymi poprzez wskazanie ilości wdrożonych procedur „Niebieskie Karty” przez instytucje do tego powołane. Do Przewodniczącej Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Legnickim Polu w okresie od stycznia 2019 r. do grudnia 2021 r. wpłynęło 33 formularzy „Niebieska Karta”, których procedura została wdrożona przez poniżej wymienione instytucje.

Poniższa tabela nr 1 wskazuje zjawisko przemocy w rodzinie wg danych Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Podmioty uprawnione do sporządzenia NK:	Liczba prowadzonych procedur „Niebieskie Karty” przez ZI w latach:		
	2019r.	2020r.	2021r.
Policja	9	19	18
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	2	2	4
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych			
Oświata		1 (SP w Legnicy)	
Ochrona Zdrowia			
Razem:	11	22	22

Źródło Tabeli nr 1: Opracowanie własne na podstawie rejestru wpływu kwestionariuszy „Niebieska Karta” do Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Z powyższych danych wynika, że Policja jest jako pierwsza z instytucji, która podejmując działania interwencyjne w środowisku wdrożyła w latach 2019 - 2021 największą liczbę procedur „Niebieskie Karty”. Kolejną instytucją jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Legnickim Polu i Szkoła Podstawowa nr 10 w Legnicy. Natomiast pozostałe placówki w latach 2019 - 2021 nie wdrożyły procedury „Niebieskie Karty”.

Procedura "Niebieskie Karty" jest instytucjonalnym narzędziem służącym do przeciwdziałania przemocy w rodzinie, a jej zakończenie następuje w przypadku: „ustania przemocy w rodzinie

i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy” bądź „rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowania działań”.

Poniższa tabela nr 2 przedstawia stosunek procedur „Niebieskie Karty” wszczętych i prowadzonych przez Zespół oraz grupy robocze do procedur zakończonych z powodu ustania przemocy i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy.

	2019	2020	2021
Liczba rodzin wobec których wszczęto procedurę NK	5	16	12
Liczba zakończonych procedur NK	5	12	12
Ilość powołanych grup roboczych w związku z wystąpieniem przemocy	6	16	12
Łączna ilość posiedzeń grup roboczych	28	70	49

Źródło Tabeli nr 2: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdań z działalności ZI działającego na rzecz przeciwdziałania przemocy rodzinie w Gminie Legnickie Pole w latach 201-2021.

Zespół tworzył grupy robocze, które rozwiązywały problemy związane z wystąpieniem przemocy w indywidualnych przypadkach. Powoływano grupy robocze w składzie: pracownik socjalny, dzielnicowy, członek Gminnej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, pedagog, kurator.

Przedstawiciele poszczególnych instytucji opracowywali i realizowali plan działań pomocy rodzinie, diagnozowali i monitorowali sytuację rodziny.

2. LOKALNA DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE LEGNICKIE POLE

Badania zostały przeprowadzone w 2020 roku. W badaniu łącznie wzięły udział 238 osób w tym: 100 dorosłych mieszkańców, 120 uczniów szkoły podstawowej, pozostałych 18-u to sprzedawcy. Zróżnicowany dobór próby umożliwił pogłębienie badanych zjawisk związanych bezpośrednio z zagrożeniami społecznymi na terenie gminy oraz uzyskanie informacji i opinii z różnych środowisk.

Celem badania było przedstawienie wybranych problemów społecznych dotyczących Gminy Legnickie Pole w odniesieniu do opinii: dorosłych mieszkańców, dzieci i młodzieży szkolnej oraz osób pracujących w punktach sprzedaży napojów alkoholowych.

Cel ten został osiągnięty w toku weryfikacji zebranego materiału badawczego, będącego podstawą do opracowania wniosków i rekomendacji, które następnie posłużą do tworzenia różnego rodzaju programów pomocowych zmierzających do poprawy sytuacji na terenie gminy, w tym jakości życia jej mieszkańców.

Przeprowadzona diagnoza oraz analiza danych umożliwiła:

- Rozpoznanie sytuacji dorosłych mieszkańców gminy, ich opinii i postaw względem wybranych problemów społecznych,

- Zapoznanie się z problemami uczniów w zakresie postaw i doświadczeń związanych z zagrożeniem alkoholem, narkotykami, papierosami oraz przemocą rówieśniczą lub domową, a także oceny poczucia bezpieczeństwa wśród wybranych osób,

- Poznanie doświadczeń sprzedawców napojów alkoholowych związanych z wykonywanym przez nich zawodem, w szczególności sprzedaży alkoholu osobom niepełnoletnim lub nietrzeźwym.

Problem przemocowy z perspektywy dorosłych mieszkańców

Problem przemocowy ma na celu nie tylko oszacowanie liczby rodzin zagrożonych przemocą domową, ale także sprawdzenie czy mieszkańcy wiedzą, czym jest przemoc i jakie zachowania klasyfikuje się jako zachowania przemocowe.

- Ankietowani mieli za zadanie wskazać zachowania, które ich zdaniem można uznać za akt przemocy. Respondenci najczęściej wskazywali na: bicie (93,00%), całowanie, dotykanie wbrew woli (79,00%), zmuszanie do oglądania pornografii (74,00%), zmuszenie do oddawania pieniędzy (68,00%), spoliczkowanie (68,00%), kradzież pieniędzy lub innej własności (62,00%), grożenie, straszenie (58,00%), okazywanie

braku szacunku (23,00%), krytykowanie wyglądu (19,00%), podszywanie się w Internecie (19,00%) oraz nie opiekowanie się kimś kto wymaga opieki (16,00%). Również 5,00% osób nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

- Zwrócono uwagę na fakt, iż aż 26,00% osób zna kogoś kto jest osobą doświadczającą przemocy w swoim domu. 55,00% ankietowanych nie zna takich osób, zaś 19,00% respondentów nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

- Ankietowani uważają, że przemoc domowa związana jest głównie z piciem alkoholu – taką odpowiedź wskazało 87,00% osób. W dalszej kolejności wskazywano na: wykluczenie społeczne (34,00%), zażywanie narkotyków (23,00%), choroby (18,00%), zażywanie dopalaczy (14,00%), zażywanie leków (9,00%) oraz inne czynniki, których respondenci nie wymienili (2,00%).

- 26,00% respondentów doświadczyło kiedykolwiek przemocy. 74,00% osób nie doświadczyło nigdy zachowań przemocowych.

- Ankietowani, którym zdarzyło się stosować zachowania przemocowe, stosowali głównie przemoc fizyczną (71,43%) oraz przemoc psychiczną (50,00%). Rzadziej wskazywano na zaniedbanie (14,29%) oraz przemoc ekonomiczną (14,29%).

- Respondenci stosowali przemoc wobec: partnera/partnerki (50,00%), dzieci/ dziecka (35,71%), rodzeństwa (28,57%), rodziców (7,14%), w akcie samoobrony (7,14%) oraz wobec innych osób, których ankietowani nie wymienili (14,29%).

- Większość respondentów stosujących przemoc nie robiła tego pod wpływem żadnych substancji psychoaktywnych – takiej odpowiedzi udzieliło 78,57% osób. Natomiast 21,43% respondentów było pod wpływem alkoholu.

- Niepokój budzi fakt, iż jedynie 71,00% mieszkańców uważa, iż nie istnieją okoliczności usprawiedliwiające stosowanie przemocy, zaś 17,00% uważa, że takie okoliczności istnieją.

12,00% osób nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

- Ponad połowa osób (83,00%) uważa, że stosowanie kar fizycznych w stosunku do dzieci nie jest dobrą metodą wychowawczą. Przeciwnego zdania było 9,00% ankietowany mieszkańców, a 8,00% osób nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

3. PROBLEM PRZEMOCOWY

- Problem przemocy w Gminie Legnickie Pole jest widoczny. Przemocy doświadczyło 26% ankietowanych mieszkańców. Należy jednak zwrócić uwagę na to, że jest grupa mieszkańców, która nie zdaje sobie sprawy z negatywnych konsekwencji stosowania kar fizycznych w stosunku do dzieci (9% osób).

- Problem przemocy wśród uczniów w gminie jest widoczny, bowiem aż 36,67% uczniów przyznaje, że doświadczyło przemocy. Szczególnie dostrzegalnym jej rodzajem jest przemoc rówieśnicza, bowiem 45,45% uczniów doznało przemocy ze strony kolegów ze szkoły oraz 34,17% uczniów jest zdania, że w ich szkole występuje przemoc. Jak wynika z analizy materiału badawczego, problem przemocy domowej jest mniejszy niż przemocy rówieśniczej, jednak również dostrzegalny i wymagający podjęcia działań profilaktycznych.

4. ANALIZA SWOT

PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY W RODZINIE			
Mocne strony	Ocena	Słabe strony	Ocena
1. Funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Legnickie Pole.	5	1. Zjawisko silnie zakorzenione w środowisku.	4 3
2. Organizowanie systematycznych szkoleń dla kadry podmiotów stanowiących trzon Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego.	4	2. Brak narzędzia wykonawczego wobec sprawców przemocy do uczestnictwa w programach korekcyjno- edukacyjnych.	5
3. Współpraca międzyinstytucjonalna w udzielaniu pomocy osobom/rodzinom dotkniętym przemocą w rodzinie: policja, GKRPA, oświata, kuratorzy, służba zdrowia, itp.	5	3. Brak mieszkań socjalnych, chronionych dla osób doświadczających przemoc.	3
4. Działalność Punktu Konsultacyjnego.		4. Małe doświadczenie w stosowaniu standardów i procedur interwencji	
5. Dostępność specjalistów w Gminie Legnickie Pole (psycholog, psychoterapeuta, radca prawny).			
6. Wykorzystywanie narzędzia jakim jest procedura „Niebieskie Karty” oraz			

często stosowana procedura przez GKRPA kierowania wniosków o zobowiązanie do leczenia odwykowego. 7. Znaczne zaangażowanie dzielnicowych w działania profilaktyczne.	5 5 5 5	dla niektórych instytucji systemu (placówek służby zdrowia, oświaty) w przypadkach przemocy w rodzinie. 5. Likwidacja/brak posterunków na terenie Gminy Legnickie Pole lub wydzielonego miejsca dla dzielnicowych celem spotkań ze społecznością lokalną. 6. Zbyt mała ilość dzielnicowych na terenie gminy i ilość patroli. 7. Niski poziom świadomości obywatelskiej w zakresie problemu przemocy w rodzinie.	5 3 3
Szanse	Ocena	Zagrożenia	Ocena
1. Zmiany prawne umożliwiające skuteczne formy niesienia pomocy rodzinom zagrożonym przemocą domową. 2. Profilaktyka prowadzona na terenie gminy Legnickie Pole zmniejsza zjawisko występowania przemocy. 3. Zmiana postaw społecznych. 4. Wzrost świadomości społecznej dotyczącej problemu uzależnienia i współuzależnienia. 5. Zwiększenie działań informacyjnych dotyczących problematyki uzależnień i przemocy w rodzinie. 6. Stale kształcąca się kadra służb działających w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	4 4 4 4 4 4	1. Brak konserwatywnych działań w stosunku do sprawców przemocy domowej, poczucie bezkarności u osób stosujących przemoc. 2. Istniejące w społeczeństwie przekonania i stereotypy dot. przemocy, przyzwolenie społeczne na stosowanie przemocy domowej. 3. Brak gwarancji bezpieczeństwa osób doświadczających przemocy. 4. Niechęć do współpracy osób doświadczających przemocy domowej. 5. Szerzące się uzależnienia od alkoholu i środków psychoaktywnych. 6. Nieprecyzyjne rozwiązania prawne (np. do osób stosujących przemoc w rodzinie). 7. Brak edukacji kadr oświaty, ochrony zdrowia na etapie z zakresu rozpoznania zjawiska przemocy w rodzinie oraz reagowania.	3 4 4 3 4 4 3

Analiza SWOT: Opracowanie własne Gops

III. CEL GŁÓWNY PROGRAMU

Tworzenie systemu skutecznego przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zmniejszenie zjawiska przemocy i zwiększenie skuteczności profesjonalnej pomocy oraz ochrona ofiar przemocy w rodzinie.

Cele szczegółowe programu:

1. Ochrona i pomoc osobom dotkniętym przemocą
  - organizacja poradnictwa psychologicznego i prawnego
  - praca socjalna
  - pomoc w znalezieniu pracy
  - edukowanie ofiar w zakresie przysługujących im praw
  - pomoc dzieciom w związku z występowaniem przemocy w rodzinie
  - prowadzenie punktu konsultacyjnego dla osób doznających przemocy w rodzinie
2. Oddziaływanie na sprawców przemocy w rodzinie poprzez działania korekcyjno-edukacyjne
  - podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku,
  - inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie,

- monitorowanie sytuacji rodzin dotkniętych przemocą,
- organizacja programów korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie,
- motywowanie osób stosujących przemoc do udziału w programach korekcyjno – edukacyjnych,

3. Działania profilaktyczne i edukacyjne społeczności lokalnej

- organizowanie akcji i kampanii informacyjnych, ulotek, informatorów,
- upowszechnianie informacji o placówkach pomocowych i programach profilaktycznych realizowanych na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- prowadzenie działań profilaktycznych skierowanych do dzieci i młodzieży ze środowisk szczególnie zagrożonych,
- realizacja programów profilaktycznych ukierunkowanych na rozwój umiejętności wychowawczych rodziców, ze szczególnym uwzględnieniem wychowywania bez przemocy (warsztaty umiejętności wychowawczych),

- budowanie wrażliwości społeczeństwa na zjawisko występowania przemocy w otoczeniu

Edukacja dzieci i młodzieży w zakresie radzenia sobie z przejawami agresji i przemocy:

- organizowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży
- tworzenie w programów profilaktycznych z zakresu przeciwdziałania przemocy

4. Rozwój kompetencji zawodowych pracowników służb, instytucji i organizacji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie

- organizowanie szkoleń z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, tworzeniu planu pomocy, interwencji, współpracy interdyscyplinarnej,
- uczestnictwo w szkoleniach organizowanych przez inne instytucje oraz zapewnienie osobom zaangażowanym w przeciwdziałanie przemocy w rodzinie dostępu do literatury,
- prowadzenie w placówkach oświaty kampanii, zajęć edukacyjnych mających na celu podniesienie świadomości uczniów na temat zagrożeń związanych z przemocą,
- prowadzenie edukacji wśród dzieci w zakresie radzenia sobie ze stresem i agresją własną i innych.

IV. REALIZACJA PROGRAMU

1. ADRESACI PROGRAMU:

- 1) Ogół społeczeństwa, w tym osoby zagrożone przemocą w rodzinie;
- 2) Osoby dotknięte przemocą w rodzinie;
- 3) Osoby stosujące przemoc w rodzinie;
- 4) Świadkowie przemocy w rodzinie;
- 5) Pracownicy instytucji i służb zajmujących się profesjonalnym podejściem, przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

2. REALIZATORZY PROGRAMU

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie będzie realizowany w latach 2022-2026 przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Legnickim Polu we współpracy z lokalnym samorządem, instytucjami oraz innymi podmiotami, które zajmują się kwestiami przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

W celu sprawnego i skutecznego przeciwdziałania przemocy w rodzinie konieczna jest partnerska współpraca między instytucjami nadzorującymi i realizującymi zadania w tym zakresie. Przy realizacji programu współpracować będą następujące podmioty:

- 1) Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Legnickim Polu,

- 2) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Legnickim Polu,
- 3) Ochrony zdrowia – Gminnej Przychodni Zdrowia w Legnickim Polu,
- 4) Komendy Miejskiej Policji w Legnicy,
- 5) Kuratorskiej Służby Sądowej przy Sądzie Rejonowym w Legnicy,
- 6) Oświaty – Zespołu Szkolno- Przedszkolnego w Legnickim Polu,
- 7) Stowarzyszenia Sybiraków w Legnickim Polu

3. PRZEWIDYWANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU:

Przez realizację celów Programu zakłada się:

- 1) zmianę pojmowania przez społeczeństwo zjawiska przemocy w rodzinie;
- 2) promowanie wartości rodzinnych;
- 3) edukację dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie skutków stosowania przemocy w rodzinie;
- 4) podnoszenie systemu wartości osób doznających przemocy bądź osób będących jej świadkami (dzieci, młodzież, osoby dorosłe);
- 5) promowanie metod wychowawczych bez użycia przemocy;
- 6) zminimalizowanie zjawiska przemocy oraz jego skutków;
- 7) zwiększenie kompetencji osób pracujących na rzecz pomocy dziecku i rodzinie, osób starszych i niepełnosprawnych doznających przemocy.

V. EWALUACJA I MONITORING

Monitorowanie Programu będzie prowadził Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Legnickim Polu, na podstawie zebranych informacji, przekazywanych przez jednostki uczestniczące w jego realizacji. Wskaźniki osiągnięcia celów będą mierzone systematycznie w okresach rocznych. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Legnickim Polu do dnia 31 marca każdego roku przedłoży radzie gminy sprawozdanie z realizacji Programu.

Ostateczne efekty realizacji Programu zostaną podsumowane w 2027 roku po zakończeniu przewidzianego okresu jego realizacji.

VI. FINANSOWANIE PROGRAMU

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2022 – 2026 w gminie Legnickie Pole finansowany będzie ze środków własnych gminy. Ponadto uwzględnia się finansowanie działań ze środków pochodzących z opłat za korzystanie

z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, kiedy działania w związku z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie oraz ochroną ofiar przemocy w rodzinie, związana będzie z wystąpieniem jednocześnie problemów alkoholowych.

VII. ZAKOŃCZENIE

Przemoc w rodzinie nie jest problemem indywidualnym, lecz społecznym. Może ona być zarówno skutkiem, jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie i bez wątpienia należy ją zakwalifikować do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej. Przemoc w rodzinie inaczej zwana przemocą domową może być przyczyną poważnych szkód osobistych, społecznych i zdrowotnych. Zjawisko to ze względu na swoją złożoność, zasługuje na miano problemu interdyscyplinarnego i wymaga ciągłej współpracy wielu instytucji i organizacji pośrednio lub bezpośrednio związanych z problematyką przemocy w rodzinie. Podejmowanie wspólnych, systematycznych i ciągłych działań może w sposób skuteczny przyczynić się do zmniejszenia skali zjawiska przemocy w rodzinie.

Bardzo ważne jest, aby w dalszym ciągu kontynuować działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i realizować zadania, które nakłada na Gminy Ustawodawca. Należy przede wszystkim rozpoznawać potrzeby osób uwikłanych w problem przemocy, jak również wspierać specjalistów, którzy realizują zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Realizowanie zadań zawartych

w prezentowanym Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy na lata 2022-2026 przyczyni się do podnoszenia świadomości społecznej, która konieczna jest aby przemoc była ujawniana i aby możliwe było podjęcie właściwych środków pomocy dla potrzebujących i zapobieganie kolejnym aktom przemocy.

Zadaniem Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2022 -2026 jest wprowadzenie w życie działań mających na celu zarówno zwrócenie uwagi opinii publicznej na zjawisko przemocy w rodzinie, jak i przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz zwiększeniu profesjonalizmu w udzielaniu pomocy ofiarom przemocy w rodzinie, a także w podejmowaniu odpowiednich działań wobec sprawców.